

PREGLED

UREDÍ

UKLONI

REVISIONS

Prostori

Projektirajmo odgovorno, projektirajmo dostojanstvo!

Zahvaljujući financijskoj potpori Agencije za elektroničke medije donosimo seriju članaka na temu pristupačnosti izgrađenog okoliša u Hrvatskoj

Foto: Pixabay

Nataša Rožić
Mikolašević, dipl.
novinar
02.08.2025

Za osobu s invaliditetom nekoliko centimetara, jedna stepenica, jedan stupanj nagiba može činiti razliku između pristupačnog i nepristupačnog fizičkog okoliša.

Ako želimo inkluzivno okruženje u kojem su građevine i javni prostori, sadržaji i usluge dostupni svim građanima na ravnopravan i dostojanstven način, bez fizičkih, komunikacijskih i drugih prepreka, osiguranju pristupačnosti moramo pristupiti kao temeljnom ljudskom pravu i osnovnom preduvjetu za uključivanje osoba s invaliditetom u svakodnevni život zajednice na ravnopravnoj osnovi.

Kad pristupačnost zapne na prvoj stepenici

Ova inkluzivna dimenzija pristupačnosti izgrađenog okoliša je nešto što se u Hrvatskoj još uvijek ne sagledava u dovoljnoj mjeri. Obično se svodi na ispunjenje pukog tehničkog zahtjeva u okviru zakonskog minimuma. **Pristupačnost** je nešto na čemu se štedi.

Velika većina nepristupačnih lokacija u Hrvatskoj je nepristupačna zbog postojanja prepreke u obliku jedne jedine stepenice

Unatoč nacionalnim i europskim propisima te **Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom**, osiguranje **obveznih elemenata pristupačnosti** u projektantskoj praksi se često zanemaruje, izvodi u tragovima ili „ispunjava” neadekvatnim tehničkim rješenjima što onda rezultira neuporabljivim elementima pristupačnosti.

Prilazne rampe znaju se izvoditi s prestrmim nagibom. Kupljene i postavljene **podizne platforme** na javnim površinama često su uslijed neodržavanja nefunkcionalne. Postoje i apsurdni primjeri moderno opremljenih sanitarnih čvorova za osobe s invaliditetom na ulazu u koje su postavljene stepenice, a ne rampa. Imate građevine financirane EU sredstvima s prilagođenim pristupom zgradi, ali ne i gornjim etažama. Tu su i moderna dizala s tipkalom, ali prolazom manjim od 80 cm što onemogućava ulazak osobe u invalidskim kolicima...

Loš primjer naknadno osigurane (ne)pristupačnosti (fotografiju ustupio Pravobranitelj za osobe s invaliditetom)

„Obveza osiguranja pristupačnosti nije samo tehnički zahtjev, nego i osnovni preduvjet za stvaranje uključivog okruženja u kojem se poštuje dostojanstvo osoba s invaliditetom”, Pravobranitelj za osobe s invaliditetom

Izazovi i preporuke za unaprjeđenje pristupačnosti

Zahvaljujući financijskoj potpori Agencije za elektroničke medije za poticanje novinarske izvrsnosti, kroz projekt **Projektiranje dostojanstva: korak prema inkluzivno izgrađenom okolišu jednakih mogućnosti** imamo priliku u naredna četiri mjeseca (zaključno do 30. studenog), kroz seriju od osam novinarskih članaka dublje zaroniti u problematiku pristupačnosti

svim ne-malim skupinama ljudi i pružiti im pristupačnost fizičkog okoliša.

Želimo provjeriti u kojoj mjeri prostori koje projektiramo i gradimo omogućuju našim sugradanima s invaliditetom ravnopravno sudjelovanje u svim segmentima društvenog života; nesmetan pristup, kretanje, boravak i rad u unutarnjem i vanjskom izgrađenom okolišu.

Rampe i rukohvati - elementi pristupačnosti za svladavanje visinskih razlika na ulazu u zgrade javne namjene

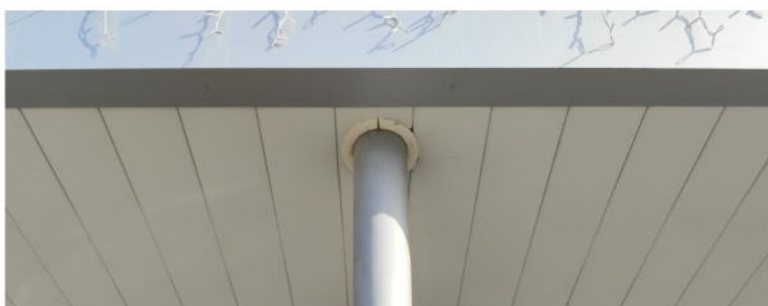
Induktivna petlja omogućuje korisnicima slušnih aparata i umjetnih pužnica čišći i razumljiviji prijenos zvuka

*Kao portal koji pokriva teme iz **arhitekture, dizajna i graditeljstva** te okuplja značajan broj čitatelja i suradnika iz ovih sektora - ključnih dionika u stvaranju ne samo estetski privlačnih prostora, već i onih koji su funkcionalni, sigurni, održivi i naposljetku - pristupačni, želja nam je kroz ovaj projekt usmjeriti njihovu pažnju na aktualne izazove u osiguranju pristupačnosti, pružiti konkretne preporuke za unaprjeđenje prakse i međusektorske suradnje, temeljene na razumijevanju prava i stvarnih potreba osoba s invaliditetom.*

Ovdje bismo istaknuli kako **osiguranje pristupačnosti osobama s invaliditetom**, uz pristupačnost fizičkog okoliša, podrazumijeva i **pristupačnost prijevoza, informacija i komunikacija te ostalih sadržaja i usluga otvorenih ili namijenjenih javnosti**, no naš je fokus u projektu na prvospomenutom aspektu – **pristupačnosti građevina i javnih prostora**.

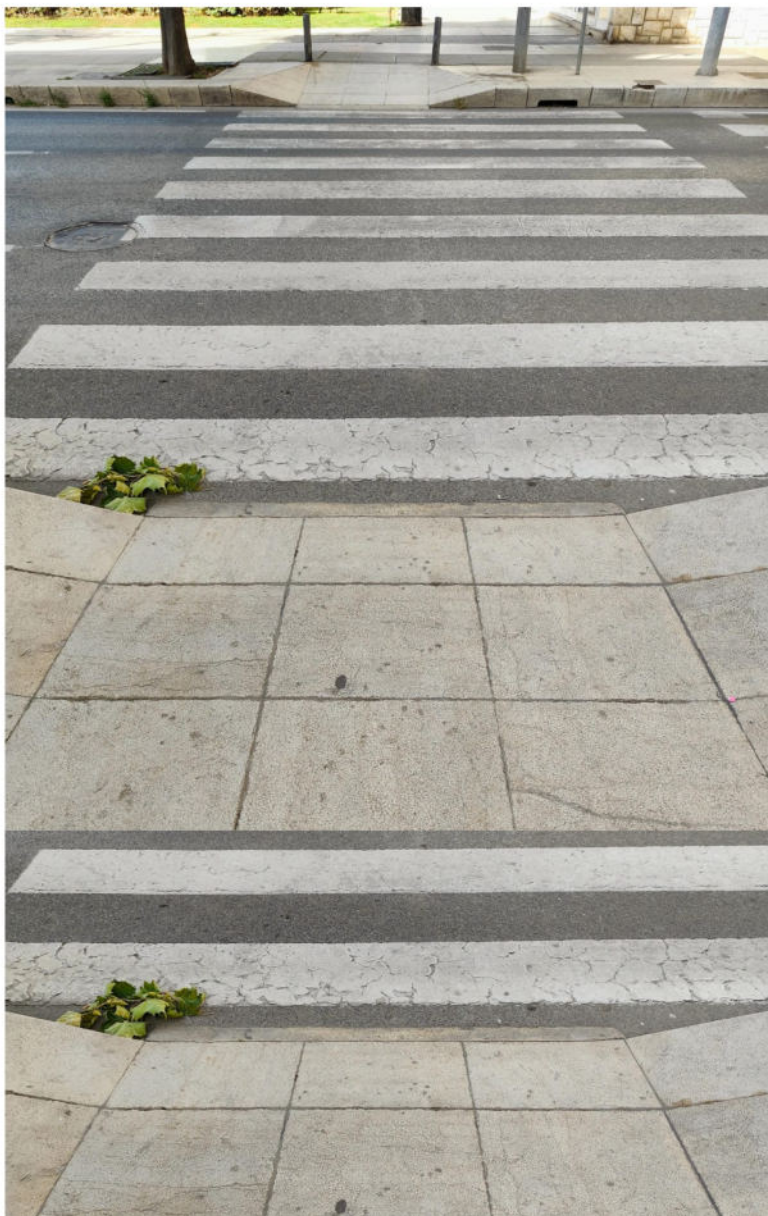

Javni toalet prilagođen osobama s invaliditetom - element pristupačnosti neovisnog življenja

Elementi pristupačnosti javnog prometa na javnim površinama

Taktilne površine za sigurno i samostalno kretanje te lakšu orijentaciju u prostoru slijepih i slabovidnih osoba

Kroz naredne tekstove temu pristupačnosti izgrađenog okoliša nastojat ćemo obraditi s aspekta onih koji ga oblikuju i grade, kao i onih koji ga koriste. Ovdje bismo se željeli zahvaliti nizu sugovornika koji su od samog starta podržali ideju projekta i pristali svojim iskustvom, znanjem i stručnošću dati doprinos većoj medijskoj vidljivosti ovoj temi od javnog značaja.

Accessible EU Croatia

Profesor arhitekt **Ljubomir Mišćević** je naš nacionalni stručnjak za pristupačnost, autor niza uspješnih projekata s primjenom načela pristupačnosti, suautor teksta i autor crteža, nacрта i piktograma u **Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti**. Pravilnik je bio na snazi 20 godina (od 11. prosinca 2005.), a od 28. lipnja ove godine postao je, uz izvjesne dopune i izmjene (kojih Mišćević nije autor), istoimeni **Tehnički propis**.

U okviru projekta **Pristupačna Europa (AccessibleEU)**, drugu godinu zaredom organizirao je **nacionalnu središnju konferenciju** koja okuplja i umrežava ključne dionike iz javnog, privatnog i civilnog sektora u stvaranju pristupačno izgrađenog okoliša: **arhitekta i inženjere građevinarstva**, predstavnike državnih tijela, akademske zajednice, udruga osoba s invaliditetom, proizvođače i distributere elemenata pristupačne opreme...

Ciljevi konferencije su edukacijski, stručno-analitički i implementacijsko-operativni u svrhu poboljšanje svakodnevne prakse inženjera, edukatora u obrazovnim i drugim ustanovama te predstavnika udruga osoba s invaliditetom, kao i prenošenje najnovijih informacija o nacionalnim i EU propisima vezanim uz sva područja pristupačnosti.

Arhitektu Mišćeviću moramo zahvaliti što nas je još prošle godine pozvao da popratimo ovu konferenciju. Upravo nam je njegova konferencija kao mediju „otvorila oči“ u pogledu važnosti ove teme za struku te sadržajno usmjerila projekt na nekoliko ključnih izazova u osiguranju pristupačnosti, a na koje ćemo se referirati u razgovoru s arhitektom Mišćevićem i ostalim sugovornicima u narednim tekstovima.

Kako projektirati dostojanstvo?

Jeste li znali da zabrinjavajući broj EU projekata jedinica lokalne samouprave ne prolazi evaluaciju za EU sufinanciranje zbog neadekvatne implementacije **horizontalnih načela**, posebno pristupačnosti?

Uvođenjem horizontalnih načela kao kriterija prihvatljivosti, **pristupačnost u EU projektima** više nije tek preporuka, formalni dodatak, već obvezujući standard. Pristupačnost mora biti funkcionalna, dokaziva, izvediva i to prema europskim pravilima, pri čemu **građevinska dozvola** nije automatski dokaz da je pristupačnost izvedena u skladu s istima. I dok su nekad mogli proći projekti poput građevina u kojima je pristupačnost izvedena djelomično, kao u primjeru koji navodimo u uvodu – osiguran pristup zgradi, ali ne i vertikalna komunikacija između etaža, to sada više nije moguće.

Kako pripremiti EU projekt u kojem je pristupačnost više od postavljene rampe i ugrađenog dizala? Odgovore ima **Boris Iharoš**, arhitekt i evaluator EU projekata. Njemu zahvaljujemo inspiraciju za naziv projekta jer je u jednom trenutku našeg inicijalnog razgovora spomenuo ključno pitanje koje postavlja **projektantima** i predstavnicima **Udruge gradova** na svojim **radionicama o implementaciji horizontalnih načela u EU projektima: Kako projektirati dostojanstvo?**

Uspješan EU projekt: osim centralne zgrade Posjetiteljskog centra Kanal sv. Ante koja je prilagođena osobama s invaliditetom, na dijelu Kanala od centra Kanala sv. Ante, izgrađena je pristupačna parkirališna površina

Muzej za sve!

A dostojanstvo su znali projektirati u Čakovcu. **Muzej nematerijalne baštine Riznica Međimurja** svijetli je primjer osiguranja pristupačnosti kao horizontalnog načela u jednom EU projektu.

Uređen je prije četiri godine u sklopu **projekta rekonstrukcije i revitalizacije fortifikacije Starog grada Čakovec**, a još u fazi projektiranja vodilo se računa o stvaranju javnog kulturnog prostora koji će biti pristupačan svima, posebice ranjivim skupinama. Prostor i komunicirani sadržaj prilagođeni su nizom mjera, s posebnim naglaskom na osobe smanjene pokretljivosti te slijepce i slabovidne osobe. Da muzej radi po visokim europskim muzejskim standardima, potvrdilo se prošle godine kada se našao – i to kao jedini hrvatski predstavnik – u finalu izbora za Europski muzej godine.

Kako im je uspjelo unutar kompleksa pod konzervatorskom zaštitom osigurati elemente pristupačnosti, ispričat će nam ravnateljica **Muzeja Međimurja Maša Hrustek Sobočan**.

Zgrada muzeja i komunicirani sadržaji prilagođeni su u najvećoj mogućoj mjeri različitim skupinama osoba s invaliditetom (foto: Muzej nematerijalne baštine Riznica Međimurja)

Dizajn u funkciji inkluzije

Kada govorimo o pristupačnosti, i javnost i struka često spominju i poistovjećuju pojmove **univerzalnog i inkluzivnog dizajna**, povezujući potonji isključivo s ranjivim skupinama kao što su osobe s invaliditetom.

Stručnjakinja za **inkluzivni dizajn** profesorica **Sanja Bencetić** sa **Studija dizajna Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu** razjasnit će nam razliku između njih i objasniti kako **dizajn**, kroz prepoznavanje i vrednovanje različitosti te korisničkog iskustva, može biti koristan alat u stvaranju inkluzivnog okruženja: onoga koji ne stigmatizira i koji je dostupan najširem mogućem broju ljudi, bez obzira na njihovu, dob, spol, sposobnosti, vrstu invaliditeta...

Foto: Pixabay

Pristupačnost u Hrvatskoj: između inkluzije i iluzije

Nepristupačnost javnih površina i građevina javne namjene, zanemarivanje potrebnih prilagodbi za osobe sa senzoričkim oštećenjima, nepristupačan javni prijevoz i nepristupačna popratna infrastrukturu, nedovoljna dostupnost prilagođenog prijevoza za osobe s invaliditetom u svim dijelovima Hrvatske... Nakon područja socijalne zaštite, najčešće pritužbe građana koje zaprima **Pravobranitelj za osobe s invaliditetom** redovito se odnose na pristupačnost i mobilnost.

U kojoj je mjeri onda inkluzivno izgrađen okoliš u Hrvatskoj stvarnost, a u kojoj iluzija? O stvarnom stanju na terenu, kvaliteti provedbe propisa o pristupačnosti u praksi, svakodnevnim izazovima osoba s invaliditetom u prostoru koji ih okružuje, razgovarat ćemo s **Darijem Jurišićem**, pravobraniteljem za osobe s invaliditetom, **Maricom Mirić**, predsjednicom **Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske**, i **Filipom Jadrijevom**, dopredsjednikom **Udruge tjelesnih invalida Zadarske županije**.

Pridružite se stvaranju pristupačnijeg okruženja

Dio našeg novinarskog projekta možete biti i svi vi ostali – projektanti, građevinari, predstavnici javnog i civilnog sektora, pojedinci...

Podijelite s nama svoje mišljenje, konkretne projekte, preporuke ili vrijedna iskustva – i dobra i loša. Jeste li se susreli s arhitektonskim barijerama u vlastitom gradu ili općini? Imate li primjer dobre prakse koji bi mogao potaknuti pozitivne promjene, educirati i inspirirati druge u kreiranju okruženja koje je dostupno svima? Vaša priča može doprinijeti kvalitetnijem dijalogu i podizanju svijesti o važnosti pristupačnosti izgrađenog okoliša. Svi zainteresirani za sudjelovanje, pišite na natasa@egradnja.hr.

Tekst je objavljen u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije

(Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i autora)

Ovdje možete pronaći do sada objavljene tekstove u sklopu novinarskog projekta [Projektiranje dostojanstva](#)

Fotogalerija

#Oznake

Boris Iharoš Darijo Jurišić Filip Jadrtijev gradnja inkluzija Ljubomir Mišćević
Marica Mirić Maša Hrustek Sobočan osobe s invaliditetom pristupačnost projektanti
projektiranje projektiranje dostojanstva Sanja Bencetić

Materijali (tekstovi, fotografije, grafike i ostalo) na web stranicama egradnja.hr zaštićeno su intelektualno vlasništvo tvrtke T&S d.o.o. Zadar ili drugih pravnih osoba te su zaštićeni Zakonom o autorskim pravima. Ako želite naše materijale koristiti za edukacijske svrhe, slobodno nam se javite i rado ćemo vam izaći u susret.

Redakcija se ne mora slagati s mišljenjem autora i izjavama sugovornika te ne preuzima odgovornost za sadržaj reklamnih oglasa.

[Povratak na vrh](#)

[PREGLED](#) [UREDİ](#) [UKLONI](#) [REVISIONS](#)

Pretplati se na egradnja.hr
Newsletter

Ne propustite edukativan građevinski sadržaj, egradnja newsletter stiže na vašu adresu, prijavite se!

Vaša email adresa

SUBSCRIBE

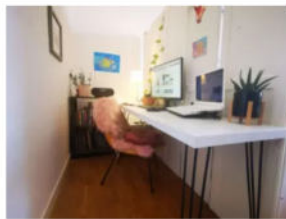
Novosti

Božićna čarolija na Lollobrigida Art način

Nikola Tesla Experience Center: Spoj povijesnog konteksta i suvremene interpretacije

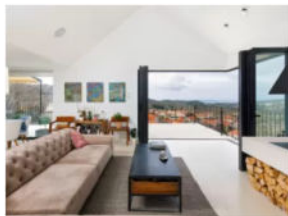
Radni stol po mjeri vlastitog doma

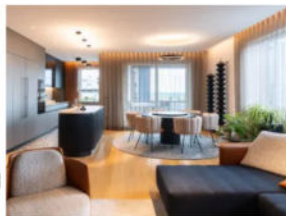
Planirajte gradnju računajući na globalno zatopljenje

Kako je višestambena zgrada u zagrebačkim Gajnicama postala primjer energetske obnove koji svi žele slijediti?

Dogradnja i obnova kamene starine koja poštuje identitet Brača

Od sterilnog do toplog: transformacija interijera koja će vas oduševiti

Majestic Park: elegantan dizajn wedding resorta u integraciji s prirodom

Nekretnine

Djelomična sanacija samo odgađa još veću katastrofu

Kuća ispunjena toplim elementima

Ledina kupaonica oduševljava na prvi pogled!

Tihomil Matković: Arhitekti u Hrvatskoj moraju napraviti snažan iskorak i ostvariti bolji status

Nekretnine

Smještaj za odmor i stanovanje kao na odmoru

Održivost još čeka svoj trenutak: dominiraju stari stanovi i nepouzdana certifikati

Alfa stan grupa postaje MADO grupa: novi identitet za viziju "drugачijeg pojma doma"

Čulić zgrada: zbogom turisti, dobrodošli stalni stanari

O nama

Marketing

Prijavi se na naš newsletter

